

PRZEGLĄD GŁÓWNYCH TEORII NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ

1

GŁÓWNE TEORIE NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ:

1. **behawiorystyczne** – zajmujące się w różnych ujęciach bodźcami, reakcjami i wzmocnieniami;
2. **poznawczo – procesualne** – ujmują osobę uczącą się w powiązaniu z otoczeniem i rozpatrują sposób, w jaki ona wykorzystuje informacje;
3. **fenomenologiczne i humanistyczne**, które ujmują człowieka całościowo, w tym jego społeczny, psychiczny i poznawczy rozwój.

CHARAKTERYSTYKA TEORII KSZTAŁCENIA

BEHAVIORYZM

- Uczymy się przez działanie i przez obserwowanie innych.
- Żeby uczenie się mogło nastąpić, konieczne są wzmocnienia.
- Ćwiczenia w połączeniu z informacją zwrotną poprawiają uczenie się i zapamiętywanie.
- Dla zapamiętywania informacji bardzo ważne jest powtarzanie ich w niezbyt długich odstępach czasowych.
- Uczenie się przebiega lepiej jeśli korzysta się z nagród, a nie kar.

CHARAKTERYSTYKA TEORII KSZTAŁCENIA BEHAWIORYZM

- Uczenie się postępuje od prostego do złożonego i od części do całości.
- Uczenie się powinno przebiegać małymi, postępującymi po sobie krokami, prowadzącymi do większej całości.
- Uczenie się ma charakter hierarchiczny, kolejne kroki są możliwe dzięki wcześniejszym.
- Pożądane wyniki uczenia się lub zachowanie należy określić wcześniej, w postaci celów.
- Proces uczenia się można obserwować i mierzyć.

CHARAKTERYSTYKA TEORII KSZTAŁCENIA

PSYCHOLOGIA POZNAWCZA

- Stadia rozwoju poznawczego są związane z wiekiem.
- Rozwój poznawczy ma charakter sekwencyjny i opiera się na stadiach wcześniejszych.
- Ważne są możliwości ucznia: zdolni uczniowie mogą uczyć się więcej i szybciej niż pozostali.
- W rezultacie interakcji uczącego się ze środowiskiem, uczenie może podlegać modyfikacjom.
- W trakcie uczenia się dochodzi do asymilacji nowych doświadczeń przez odniesienie ich do wcześniejszych.

CHARAKTERYSTYKA TEORII KSZTAŁCENIA PSYCHOLOGIA POZNAWCZA

- Uczenie się zachodzi najłatwiej dzięki aktywnej postawie wobec środowiska. Nauczyciel może tak wpływać na środowisko, by pobudzało uczenie się.
- Są różne typy inteligencji. Inteligencja składa się z różnych komponentów. Nie istnieje żaden pojedynczy wskaźnik, ani rodzaj zachowania, oznaczający inteligencję.
- Uczniowie uczą się najlepiej, kiedy mogą generalizować informacje, czyli przechodzić od całości do części.
- Uczniowie, których naucza się jak się uczyć, nauczą się w szkole więcej od tych, którzy we wszystkim polegać muszą na nauczycielu.
- Transfer uczenia się wzrasta, kiedy uczniowie rozwiązują problemy.

CHARAKTERYSTYKA TEORII KSZTAŁCENIA

PSYCHOLOGIA HUMANISTYCZNA

- Nauczyciele wrażliwi są na świat uczniów, nie tylko na świat dorosłych.
- Uczniowie postrzegani są jako indywidualności o zróżnicowanych potrzebach, zdolnościach i możliwościach.
- Poczucie tożsamości i własnej wartości ucznia uznaje się za podstawowy czynnik w procesie uczenia się.
- Uczenie się ma charakter całościowy, nie tylko poznawczy. Akt uczenia się obejmuje emocje, uczucia i umiejętności ruchowe.
- Uczenie się oparte jest na ciepłych, przyjaznych i demokratycznych interakcjach nauczyciela i uczniów. Przymus i dyscyplina odgrywają minimalną rolę.

CHARAKTERYSTYKA TEORII KSZTAŁCENIA PSYCHOLOGIA HUMANISTYCZNA

- Jakość i sam proces uczenia się są równie ważne, a w niektórych przypadkach nawet ważniejsze niż efekty uczenia się. Nauczyciel opiekuje się uczniami.
- Uczniowie dzielą się myślami, pracują wspólnie, uczą się wzajemnie i pomagają sobie. Grupy są zróżnicowane. Unika się rywalizacji między uczniami.
- Uczniowie wspólnie z nauczycielami planują doświadczenia dydaktyczne oraz czynności składające się na program.
- Uczniowie mają prawo wyboru (w pewnych granicach) i swobodę (wraz z odpowiedzialnością), czego i jak się uczyć, do jakich wyników dojść. W zależności od stopnia rozwoju i wieku uczniów wzrasta ich zakres wyboru i swobody.
- W procesie dydaktycznym wykorzystuje się doświadczenia życiowe, odkrycia, bada się i eksperymentuje.

BEHAWIORYZM

- Thorndike – prawo efektu- jeśli między sytuacją a reakcją następuje połączenie, któremu towarzyszy zadowolenie, połączenie to zostaje wzmocnione, jeśli zaś przykrość, to połączenie ulega osłabieniu.
- Pawłow – Watson – warunkowanie klasyczne
- Skinner – warunkowanie instrumentalne
- Bandura – uczenie się przez obserwację
- Gagne – poziomy uczenia się

TEORIA POZNAWCZA:

- Piaget – stadia rozwoju poznawczego: asymilacja, akomodacja i równowaga
- Guilford – struktura intelektu
myślenie konwergencyjne i dywergencyjne
- Gardner – rodzaje inteligencji
- Dewey – myślenie refleksyjne
- Ennis, Lipman, Sternberg – myślenie krytyczne
- Bruner- Phenix – struktura przedmiotu
- metoda badanie-odkrycie

TEORIA HUMANISTYCZNA

- Maslow – hierarchia potrzeb
- Rogers – stawanie się sobą
wolność uczenia się
- Raths – porządkowanie wartości – analiza osobistych wyborów i kwestii moralnych w celu ujawnienia i nadania wyraźnych kształtów wartościom i systemowi wartości ucznia – przekonaniom, postawom, opiniom.
- Johnsonowie, Slavin – uczenie się we współpracy i w grupie – lepsze efekty niż w sytuacji współzawodnictwa i indywidualnie